

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

وضعیت تامین مالی بنگاهها

از طریق بانکها

تهیه کننده: پریسا مطرانلویی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

مرداد ۱۴۰۲

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

researchcenter@tccim.ir

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

مقدمه

تسهیلات پرداختی بانک‌ها طی دو ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به صاحبان کسب‌وکار حقوقی و غیرحقوقی در بخش‌های مختلف اقتصادی مبلغ ۴۴۸.۵ هزار میلیارد تومان بوده است. همچنین تسهیلات پرداختی بانک‌ها به صاحبان کسب‌وکار حقوقی و غیرحقوقی در بخش‌های مختلف اقتصادی در سال ۱۴۰۱ حدود ۳۷۶۲ هزار میلیارد تومان بوده است که نسبت به سال گذشته ۲۶.۷ درصد افزایش یافته است.

لازم است در شرایط کنونی اقتصاد کشور، در کنار تزریق نقدینگی به بخش تولید، ملاحظات مربوط به کنترل تورم را نیز در نظر گرفت و موضوع پتانسیل تورمی اقتصاد از محل فشار تقاضای کل در اقتصاد مدنظر قرارگیرد. لذا ضرورت دارد به موضوع افزایش توان مالی بانک‌ها از طریق افزایش سرمایه و بهبود کفایت سرمایه بانک‌ها، کاهش تسهیلات غیرجاری و بازگرداندن آنها به مسیر صحیح اعتباردهی بانک‌ها و همچنین ترغیب بنگاه‌های تولیدی به سمت بازار سرمایه به عنوان یک ابزار مهم درتامین مالی طرح‌های اقتصادی توجه ویژه‌ای شود.

تسهیلات پرداختی به تفکیک بخش‌های اقتصادی

هزار میلیارد تومان

۲ ماهه نخست ۱۴۰۲

۱۲ ماهه سال ۱۴۰۱

۱۲ ماهه سال ۱۴۰۰

۱۵.۰	۲۷۹.۷	۱۹۹.۰	کشاورزی
۱۸۲.۵	۱۳۹۲.۵	۸۹۸.۰	صنعت و معدن
۱۹.۹	۲۵۵.۹	۱۸۳.۵	مسکن و ساختمان
۵۱.۲	۳۳۱.۳	۴۴۷.۲	بازرگانی
۱۷۹.۹	۱۵۰۲.۲	۱۲۳۹.۴	خدمات
۰.۱	۱.۱	۱.۱	سایر
۴۴۸.۵	۳۷۶۲.۶	۲۹۶۸.۲	کل بخش‌ها

* این آمارها مربوط به صاحبان کسب و کار حقوقی و غیر حقوقی (بجز مصرف کننده نهایی یا خانوار) می‌باشد.

درصد

۲ ماهه نخست سال ۱۴۰۲	۱۲ ماهه سال ۱۴۰۱	۱۲ ماهه سال ۱۴۰۰	
۱۶.۲	۱۹.۹	۱۳.۷	ایجاد
۸۰.۱	۷۴.۷	۷۶.۵	تامین سرمایه در گردش
۳.۷	۵.۴	۹.۸	توسعه
۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	مجموع

- تامین سرمایه در گردش، بیشترین سهم از تسهیلات دریافتی در کسب و کارها را به خود اختصاص داده است. این نسبت از ۷۶.۵ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۷۴.۷ درصد در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است و در دو ماهه نخست سال ۱۴۰۲، ۸۰ درصد از تسهیلات را به خود اختصاص داده است.
- نکته حائز اهمیت، افزایش سهم تسهیلات حوزه ایجاد، از ۱۳.۷ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۱۹.۹ درصد در سال ۱۴۰۱ است.

مانده تسهیلات (جاری و غیر جاری) بانکها و مؤسسات اعتباری به تفکیک استان در پایان خرداد ماه ۱۴۰۲

هزار میلیارد تومان

استان	مانده تسهیلات	استان	مانده تسهیلات	استان	مانده تسهیلات
تهران	۳۴۷۲.۵	کرمانشاه	۵۶.۵	بوشهر	۶۴.۴
اصفهان	۲۴۵.۴	یزد	۷۹.۰	کردستان	۳۷.۴
خراسان رضوی	۱۸۹.۶	گلستان	۵۳.۵	زنجان	۴۹.۳
خوزستان	۱۵۴.۰	همدان	۴۶.۹	قم	۵۰.۴
فارس	۱۵۳.۷	مرکزی	۵۹.۰	سیستان و بلوچستان	۳۷.۰
آذربایجان شرقی	۱۳۵.۹	سمنان	۴۳.۷	چهارمحال و بختیاری	۴۶.۵
مازندران	۱۲۹.۴	لرستان	۴۹.۲	ایلام	۲۴.۸
گیلان	۷۶.۹	اردبیل	۳۷.۹	کهگیلویه و بویراحمد	۲۲.۵
کرمان	۱۰۹.۶	قزوین	۵۳.۶	خراسان شمالی	۳۲.۲
آذربایجان غربی	۶۷.۵	هرمزگان	۶۲.۶	مناطق آزاد تجاری	۳۱.۱
البرز	۷۳.۵	خراسان جنوبی	۳۱.۰		

استان‌های تهران، اصفهان، خراسان رضوی، خوزستان و فارس، به ترتیب با سهم ۲۰.۷ و ۲۰.۷، ۳.۳، ۴.۲، ۶۰.۱ درصدی بیشترین سهم از مانده تسهیلات بانکها و مؤسسات اعتباری را در پایان خرداد ماه ۱۴۰۲ به خود اختصاص داده‌اند.

یکی از علل مهم بالا بودن رقم تسهیلات و سپرده‌ها در استان تهران استقرار دفاتر بسیاری از شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی سایر استان‌ها در استان تهران بوده که عمده فعالیت‌های بانکی آنها از طریق شعب بانکها و مؤسسات اعتباری استان مذکور انجام می‌شود.

تسهیلات اعطایی تبصره‌ای بانک‌ها – هزار میلیارد تومان

سال / بانک	بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	بانک‌های تجاری	بانک‌های تخصصی	بانک‌های غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۳۸۸	۲۱.۸	۴.۸	۵.۳	۱۱.۷
۱۳۸۹	۳۵.۷	۵.۶	۱۸.۹	۱۱.۲
۱۳۹۰	۴۹.۳	۶.۱	۳۲.۳	۱۰.۹
۱۳۹۱	۶۰.۲	۶.۲	۴۱.۸	۱۲.۲
۱۳۹۲	۶۸.۴	۶.۵	۴۷.۸	۱۴.۱
۱۳۹۳	۷۵.۶	۷.۱	۵۱.۸	۱۶.۷
۱۳۹۴	۸۲.۰	۸.۱	۵۴.۱	۱۹.۸
۱۳۹۵	۸۴.۶	۸.۶	۵۳.۴	۲۲.۶
۱۳۹۶	۸۹.۸	۱۰.۵	۵۳.۶	۲۵.۷
۱۳۹۷	۷۸.۵	۹.۱	۴۸.۸	۲۰.۶
۱۳۹۸	۱۰۷.۸	۱۹.۱	۵۱.۹	۳۶.۸
۱۳۹۹	۱۲۴.۶	۲۷.۰	۴۹.۶	۴۸.۰
۱۴۰۰	۱۶۸.۴	۴۳.۵	۴۸.۴	۷۶.۵

➤ در سال ۱۴۰۰، مجموعاً ۳۳۶.۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات تبصره‌ای از طریق شبکه بانکی و اعتباری کشور، اعطا شده است.

➤ نسبت تسهیلات اعطایی تبصره‌ای در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۸۸، حدود ۷.۷ برابر شده است.

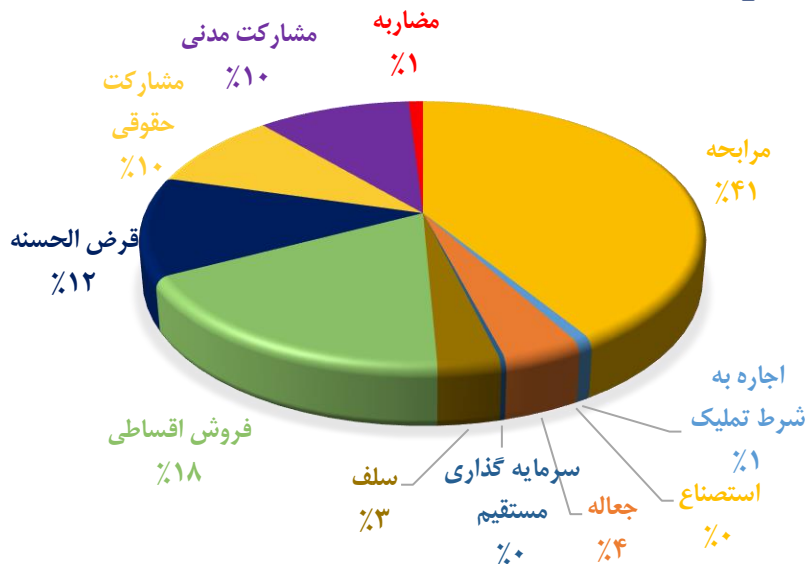
طبق آخرین آمارها (مربوط به سال ۱۴۰۰) نیمی از تسهیلات تبصره‌ای از طریق بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی پرداخت شده است. پس از آن بانک‌های غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با سهم ۲۲.۷ درصدی قراردارند. بانک‌های تخصصی و تجاری نیز به ترتیب سهم ۱۴.۴ و ۱۲.۹ درصدی از کل تسهیلات اعطایی تبصره‌ای در سال ۱۴۰۰ را به خود اختصاص داده‌اند.

مانده و سهم تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به تفکیک عقود

سهم عقود

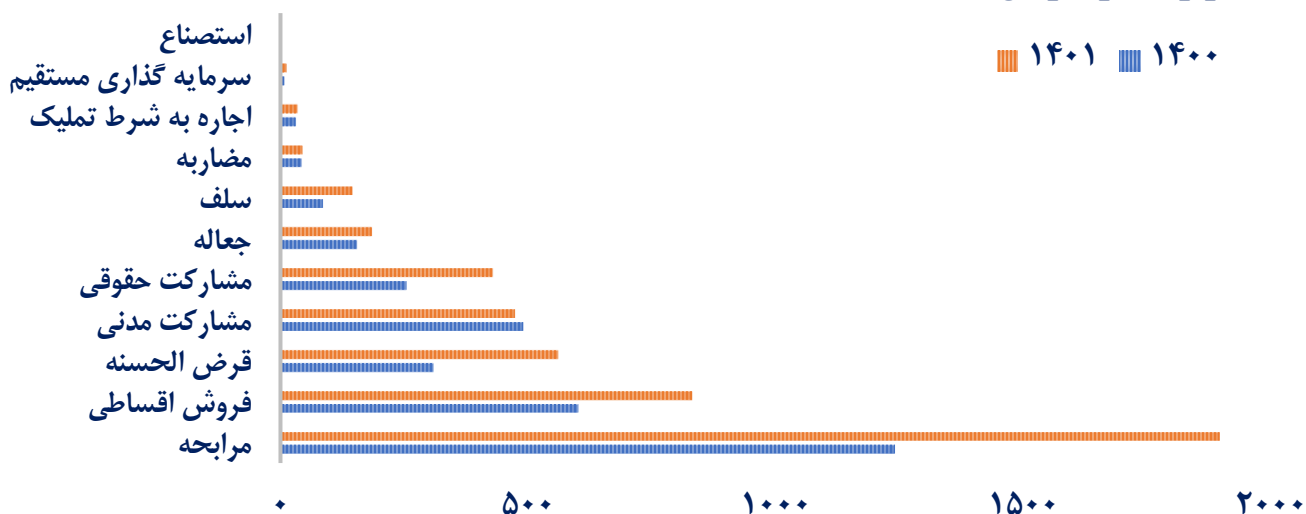
در سال ۱۴۰۱، عقود مرابحه، فروش اقساطی و قرض الحسنه به ترتیب با سهم ۴۱.۱، ۱۸ و ۱۲.۲ درصدی، عقود دارای بیشترین سهم از مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات مالی، بوده‌اند.

سال ۱۴۰۱ - درصد

هزار میلیارد تومان

■ ۱۴۰۱ ■ ۱۴۰۰

رشد عقود

- رشد ۵۳ درصدی مانده تسهیلات مرابحه در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰
- رشد ۳۸ درصدی مانده تسهیلات فروش اقساطی در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰
- رشد ۸۱ درصدی مانده تسهیلات قرض الحسنه در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰

نسبت تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات (ریالی و ارزی)

در سال ۱۴۰۱ - درصد

سال	نسبت تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات
۱۳۹۷	۱۰.۰
۱۳۹۸	۹.۰
۱۳۹۹	۶.۷
۱۴۰۰	۶.۱
سه ماهه سوم ۱۴۰۱	۷.۸

نسبت بالای مطالبات غیر جاری به کل تسهیلات، نشان دهنده قفل شدن بخش قابل توجهی از منابع بانکی و عدم بازگشت آن به اقتصاد است.

نکته قابل توجه در این بخش این است که علیرغم اینکه همچنان نسبت تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات در مقایسه با استاندارد جهانی بالاتر است، ولی طی سالهای اخیر این نسبت کاهش یافته است به طوری که این نسبت در سالهای ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب رشد ۱۰-، ۲۵- و ۹- درصدی داشته است.

* تسهیلات غیر جاری (Non-performing Loans) شامل مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول می باشد.